

Хулосаи

комиссияи ташхиси Шурои диссертатсионии 6D: КОА-024 барои Ҷимояи диссертатсияҳо оид ба дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон оид ба рисолаи номзатии Баҳорзода Сирочиддин Ашур дар мавзӯи “Саҳми Садриддин Айни дар таҳқиқи таърихи халқи тоҷик (нимаи дуҷуми асри XIX – ибтидои асри XX)” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзати илмҳои таърих аз рӯи ихтисоси 07.00.09. – Таърихнигорӣ, маъхазшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ

Комиссияи ташхис дар ҳаёти доктори илмҳои таърих (07.00.09 – Таърихнигорӣ, маъхазшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ) Аюбов Абдусалом Рауфович, доктори илмҳои таърих (07.00.09 – Таърихнигорӣ, маъхазшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ), Раҳимов Набиҷон Турдиалиевич ва доктори илмҳои таърих (07.00.02 – Таърихи ватанӣ) Қурбонов Баҳром Раҳмонович бо таҳқиқоти диссертатсионии Баҳорзода Сирочиддин Ашур шинос шуда, хулосаи зеринро пешниҳод мекунад.

Рисолаи номзатии Баҳорзода Сирочиддин Ашур дар мавзӯи “Саҳми Садриддин Айни дар таҳқиқи таърихи халқи тоҷик (нимаи дуҷуми асри XIX – ибтидои асри XX)” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзати илмҳои таърих аз рӯи ихтисоси 07.00.09. – Таърихнигорӣ, маъхазшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ таҳқиқоти мустақилона ва комил буда, ба талаботи таъйиншуда нисбат ба рисолаҳои номзатӣ барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзати илмҳои таърих мувофиқ аст. Ин яке аз масъалаҳои муҳими таърихнигории халқи тоҷик мебошад. Зеро Садриддин Айни дар пешрафт тамоми ҷабҳаҳои ҳаёти сиёсӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангии тоҷикон дар асри XX саҳм гузоштааст. Баробари ин нақши ӯ дар таҳқиқи инъикоси баъзе саҳифаҳои норавшани таърихи халқи тоҷик бузург аст. Аз ин хотир таҳқиқи баррасии осори таърихӣ Садриддин

Айнӣ бар асоси маъхазҳои ҳаттӣ ва таҳқиқоти илмӣ имкон медиҳад, ки саҳифаҳои нави таърихи гузаштагони кушода шаванд.

Таҳқиқоти диссертатсионии Баҳорзода Сирочиддин Ашур воқеан ба масъалаи бисёр муҳимми илми таърихшиносӣ бахшида шуда, дар кафедраи таърихшиносӣ ва архившиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон омода шудааст.

Мубрам будани мавзӯи таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки дар осори Садриддин Айнӣ саҳифаҳои муҳимми таърихи сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангии тоҷикон инъикос ёфтааст. Омӯзиши онҳо имкон медиҳанд, ки ҳодисаҳои воқеаҳои вобаста ба таърихи халқи тоҷик ба таври мушаххас нишон дода шаванд. Асарҳои Садриддин Айнӣ аз қабili «Таърихи амирони манғития», «Таърихи инқилоби фикрӣ дар Бухоро», «Таърихи инқилоби Бухоро», «Исёни Муқаннаъ» ва «Қаҳрамони халқи тоҷик Темурмалик» дар таърихшиносии тоҷик мақоми махсус доранд. Муҳимияти мавзӯи интихобшуда ҳамчунин дар он аст, ки Садриддин Айнӣ шоҳиди ҳодисаҳои охири асри XIX ва аввали асри XX буд ва дар ин маврид навиштаҳои ӯ дар таърихшиносӣ чун сарчашмаи муътамади таърихӣ баромад мекунад. Ҳамчунин дар шароити кунунии раванди босуръати ҷаҳонишавӣ ва афзудани ҳатари таҳдидҳои бегонапарастӣ дар ҷомеа тарғиби ғояҳои милливу ватандӯстӣ дар партави осору корномаи афроде чун Садриддин Айнӣ барои тафаккурсозӣ дар миёни шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон амри зарурӣ аст.

Саҳми шахсии доктари дарёфти дараҷаи илмӣ дар он аст, ки ӯ нақши Садриддин Айнӣ дар омӯзиши таърихи халқи тоҷик (охири асри XIX ва ибтидои асри XX) дар муқоиса бо осори муаррихони дигар нишон дода, нуқтаи назари ӯро роҷеъ ба масоили муҳимми ҳаракати маорифпарварӣ, истилои Осиёи Миёна аз тарафи Русия ва оқибатҳои он, ҳаракати ҷадидия дар Аморти Бухоро, таърихи инқилоби Бухоро мушаххас сохт.

Мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот. Мақсади асосии муаллифи таҳқиқоти диссертатсионӣ дар асоси осори Садриддин Айний омӯхтани масоили мубрами таърихи халқи тоҷик ва нишон додани саҳми барҷастаи ӯ дар пешрафти илми таърихнигорӣ мебошад. Барои анҷом додани ин мақсад иҷрои вазифаҳои зерин ба миён гузошта шудааст:

- таҳлилу вазъи иқтисодию иҷтимоии охири асри XIX- ибтидои асри XX дар осори С. Айний;
- нишон додани андешаҳои Садриддин Айний дар бораи вазъи фарҳанги халқи тоҷик дар охири асри XIX-ибтидои асри XX;
- мақоми Садриддин Айний дар омӯзиши ҳаракати маорифпарварӣ, ҷадидия ва инқилоби Бухоро;
- саҳми Садриддин Айний дар таҳқиқи истилои Осиеи Миёна аз тарафи Русияи подшоҳӣ ва оқибатҳои он;

Навгонии илмӣ таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки бори нахуст дар доираи рисолаи номзадӣ саҳми Садриддин Айний дар омӯзиши марҳалаи муҳими таърихи халқи тоҷик мавриди омӯзиш ва таҳқиқ қарор гирифтааст. Навоварии таҳқиқот мушаххастар ба тариқи зайл нишон дода мешавад:

1. Садриддин Айний яке аз саромади мактаби таърихнигории муосири тоҷик арзёбӣ гардидааст;
2. Арзиши осори Садриддин Айний дар омӯзиши таърихи таҳаввулоти охири асри XIX дар муқоиса бо асарҳои дигар муаррихон нишон дода шуд;
3. Ҷойгоҳи Садриддин Айний дар омӯзиши ҳаракати маорифпарварӣ ошкор гардид ва баробари ин таъсири ҳаракати маорифпарварӣ ва ҷадидия дар ташаккули рушди афкори мардуми Аморати Бухоро муайян гардид;
4. Дараҷаи таҳқиқи истилои Осиеи Миёна аз тарафи Русияи подшоҳӣ дар осори Садриддин Айний арзёбӣ шуд;

5. Нуқтаи назари Садриддин Айни дар бораи масоили мубрами Аморати Бухоро дар ибтидои асри XX мушаххас ифода гардид.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот. Диссертатсия дорои аҳамияти илмӣ назариявӣ ва амалӣ буда, натиҷаҳои бадастомада метавонанд дар қорҳои илмӣ-таҳқиқотии муҳаққиқон ва муаррихон ҷиҳати инъикоси вазъи сиёсӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоию фарҳангии охири асри XIX ва ибтидои асри XX кумаки воқеӣ расонанд. Аз маводи дар диссертатсия овардашуда аз натиҷа ва хулосаҳои он дар мавриди таҳия ва хондани маърузаҳо, гузаштани курсҳои махсус, дарсҳои амалӣ ва семинарҳо, қорҳои мустақилонаи донишҷӯён, навиштани монографияҳо ва китобҳои дарсӣ метавон ба таври васеъ истифода намуд.

Вобаста ба масъалаҳои зикршуда комиссия ба чунин қарор омад:

1. Рисолаи номзидии унвонҷӯ Баҳорзода Сирочиддин Ашур дар мавзӯи “Саҳми Садриддин Айни дар таҳқиқи таърихи халқи тоҷик (нимаи дуҷуми асри XIX – ибтидои асри XX)” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзиди илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 07.00.09 – Таърихнигорӣ, маъхазшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ ба ҳимоя тавсия дода шавад.

2. Ба ҳайси муқарризони расмӣ пешниҳод шаванд:

А) Ҷӯразода Ҷамшед Ҳабибулло, доктори илмҳои таърих, профессор, муовини Раиси вилояти Суғд

Б) Гадоев Ғозӣ, номзиди илмҳои таърих, дотсенти кафедраи таърихи халқи тоҷики Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни

3. Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ ба ҳайси муассисаи пешбар таъйин карда шавад.

4. Ба нашри автореферати диссертатсия ба миқдори 100 нусха иҷозат дода шавад.

5. Барой ҷойгир кардани эълони Ҳимояи диссертатсия дар сомонаи
КOA назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва сомонаи Донишгоҳи
миллии Тоҷикистон иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи таҳхис:

доктори илмҳои таърих

Аюбов Абдусалом Рауфович

Аъзои комиссияи таҳхис:

доктори илмҳои таърих

Раҳимов Набиҷон Турдиалиевич

доктори илмҳои таърих

Қурбонов Баҳром Раҳмонович

Имзохоро тасдиқ мекунам:

Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои

махсуси Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Тавқиев Э.Ш.

03.04.2025